

Warszawa, 15-10-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Sylvia Gregorczyk-Abram

VII.550.7.2026.PK/BK

Pani

Barbara Nowacka

Minister Edukacji

Ministerstwo Edukacji Narodowej

e-doręczenia:

AE:PL-93685-55593-ATRTI-30

Szanowna Pani Minister,

w obliczu wydarzeń, jakie miały miejsce w polskich szkołach w ostatnich dniach, a także dostrzegając potrzebę wzmożenia działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa dzieci i pracowników placówek oświaty, zdolności reagowania na akty przemocy, jak również refleksji nad kondycją psychiczną młodzieży w kontekście podejmowania działań prewencyjnych, zapobiegających aktom agresji wśród najmłodszych, pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na następujące kwestie.

Analiza skarg wpływających do mojego Biura, a także tragiczne doniesienia dotyczące aktów przemocy, wskazują na istnienie potrzeby zapewnienia szkołom wiedzy i narzędzi umożliwiających skuteczne reagowanie w sytuacji pojawienia się podejrzenia wystąpienia niebezpieczeństwa. Pragnę w tym kontekście zwrócić uwagę, że do Biura Rzecznika już w przeszłości wpływały skargi dotyczące dopuszczalności przeszukania rzeczy osobistych osób uczących się przez dyrekcję szkoły czy nauczycieli, w przypadku podejrzenia posiadania przez osobę przedmiotów niebezpiecznych. Sygnały takie wpływały także ze strony placówek, do których uczęszczali dzieci, młodzież lub młode osoby dorosłe, które podnosiły wątpliwości co do rzeczywistych możliwości

zapewnienia bezpieczeństwa tych osób przy jednoczesnym poszanowaniu ich wolności osobistej oraz prawa do prywatności.

W tym kontekście ze zrozumieniem przyjmuję publiczne deklaracje Pani Minister podjęcia działań zmierzających do zmiany obowiązujących przepisów prawa w celu zwiększenia bezpieczeństwa w szkołach i placówkach oświatowych¹. Jednocześnie zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przekazanie do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich projektu ustawy lub aktów wykonawczych, gdy zostaną one opracowane, tak abym mogła zapoznać się z konkretnymi, proponowanymi rozwiązaniami prawnymi, a także przedstawić ewentualne uwagi w zakresie planowanych zmian. Wyrażam jednocześnie otwartość na współpracę tym zakresie.

Niezależnie od powyższego pragnę zwrócić uwagę na odrębny problem. Jakkolwiek należy dostrzec, że w związku z aktami przemocy, które miały miejsce w ostatnim czasie w polskich szkołach, zadeklarowano podjęcie działań służących wzmocnieniu bezpieczeństwa i wsparcia interwencyjnego dla osób poszukujących pomocy w sytuacji zagrożenia lub kryzysu (w tym dla rodziców i nauczycieli)², to nie przedstawiono jednak propozycji działań mających na celu rozwiązanie problemów systemowych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży i młodych osób dorosłych, zaś wydarzenia te nie pozostają przecież w oderwaniu od kondycji zdrowia psychicznego. W komunikacie rządowym można przeczytać, że zdaniem Premiera istnieją powody, aby sądzić, że sprawcami ataków agresji były osoby także

¹ Zob. komunikat pt. „Bezpieczeństwo w szkołach – odprawa z ministrami i szefami służb w KPRM”: <https://www.gov.pl/web/edukacja/bezpieczenstwo-w-szkolach--odprawa-z-ministrami-i-szefami-sluzb-w-kprm> oraz materiał opublikowany przez Polskie Radio 24 pt. „Nowacka zapowiada zmiany w szkołach. Chodzi o bezpieczeństwo uczniów”: <https://polskieradio24.pl/polska/nowacka-zapowiada-zmiany-w-szkolach-chodzi-o-bezpieczenstwo-uczniow> (dostęp: 13.10.2026 r.).

² Zob. informacje zawarte w następujących komunikatach zamieszczonych na stronach rządowych: <https://www.gov.pl/web/edukacja/potrzebujesz-pomocy-widzisz-zagrozenie-w-szkole-pamietaj-o-waznych-numerach>, <https://www.gov.pl/web/premier/bezpieczenstwo-dzieci-bez-kompromisow-policja-szkoly-i-administracja-kontynuuja-dzialania>, <https://www.gov.pl/web/premier/przeciwdzialanie-przemocy-wymaga-wspolpracy-panstwa-szkol-i-rodzicow>, <https://www.gov.pl/web/zdrowie/w-zwiazku-z-wydarzeniami-w-polskich-szkolach-ministerstwo-zdrowia-przypomina-o-wsparciu-psychologicznym-dla-dzieci-mlodziezy-i-doroslych> (dostęp: 13.10.2026 r.).

będące ofiarami przemocy psychicznej w domu czy w szkole³. W tych okolicznościach nie sposób pominąć informacji i danych ukazujących pogarszający się stan psychiczny osób uczących się, wynikający z niskiego poczucia własnej wartości, braku zainteresowania rodziców, braku akceptacji rówieśników lub problemów rodzinnych⁴, brak gwarancji udzielenia osobom uczącym się pomocy psychologa lub pedagoga w szkole i zły stan psychiatrii dziecięcej⁵, a także występujące uzależnienia od substancji psychoaktywnych, Internetu i gier⁶.

Dlatego, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. 2024 poz. 1264 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z prośbą o przedstawienie stanowiska w odniesieniu do następujących pytań:

- Jak aktualnie przedstawia się liczebność pedagogów, pedagogów specjalnych oraz psychologów w polskich szkołach? Czy w obszarze tym nastąpiła istotna dla dzieci zmiana w liczebności ekspertów?
- Czy w ostatnim czasie podejmowane były działania systemowe związane z kształtowaniem umiejętności rozpoznawania symptomów kryzysu zdrowia psychicznego u uczniów oraz pierwszej pomocy emocjonalnej? Czy działania te

³ Zob. komunikat pt. „Szybka reakcja rządu na przemoc w szkołach. Więcej patroli Policji i ochrona młodzieży przed nielegalnymi treściami w Internecie”:

<https://www.gov.pl/web/premier/szybka-reakcja-rzadu-na-przemoc-w-szkolach-wiecej-patroli-policji-i-ochrona-mlodziezy-przed-nielegalnymi-tresciami-w-internecie> (dostęp: 13.10.2026 r.).

Na tę kwestię zwróciła uwagę także L. Kicińska w wywiadzie dla Gazety Wyborczej, wskazując, że bardzo często osoba, która doświadcza przemocy, odgrywa się nie na osobach, które ją skrzywdziły, lecz wyładowuje się na kimś innym, kogo się nie boi:

https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35063,33065237,dlaczego-nastolatki-biora-do-szkoly-noze-i-toporki-ekspetka.html?gl=1*1btmddk*_gcl_au*MjEwMjUzMTQ1OC4xNzg4ODE4MTk0Li0uLS4xNzg4ODE4MzA2LjY2MTk0NzI3MC4xNzkwODM3NTMwLjE3OTA4Mzc1Mjk.*_ga*MTI3MzQxMzI0MC4xNzczMjE1NjYw*_ga_6R71ZMJ3KN*czE3OTE0NDI4MDQkbzE0MSRnMCR0MTc5MTQ0MjgwNCRqNjAkBDaKaDA.#s=S.TD-K.C-B.4-L.1.duzy (dostęp: 13.10.2026 r.).

⁴ Fundacja Szkoła z Klasą, *Rozmawiaj z Klasą. Codziennosc wychowawstwa – co jest ważne dla wychowawców i młodych ludzi? Raport z badania*, 2021 r.: <https://www.szkolazklasa.org.pl/wp-content/uploads/2021/11/raport-rozmawiaj-z-klasa-sklad-final.pdf> (dostęp: 13.10.2026 r.).

⁵ A. Karska, J. Piasecka-Girguś, *Opieka psychologiczna i psychiatryczna nad dziećmi i młodzieżą*, „Kontrola Państwowa” 2/2025: <https://www.nik.gov.pl/kontrola-panstwowa-2025/02/opieka-psychologiczna-i-psychiatryczna-nad-dziecmi-i-mlodzieza.html> (dostęp: 13.10.2026 r.).

⁶ *Młodzież 2025 raport z badań ilościowych zrealizowanych przez Fundację CBOS*: <https://kcpu.gov.pl/wp-content/uploads/2026/06/Raport-Mlodziez-2025.pdf> (dostęp: 13.10.2026 r.).

kierowane są również wobec nauczycieli przedmiotowych, którzy niejednokrotnie mają najczęstszy kontakt ze swoimi uczniami?

- Czy podjęte zostały lub też planowane są systemowe działania związane z wprowadzaniem na terenie szkół zajęć przeznaczonych dla uczniów, u których rozpoznano pierwsze symptomy zaburzeń nastroju lub zachowania?
- Czy wdrażane były, są lub będą rozwiązania systemowe wprowadzające możliwość ścisłej współpracy szkoły z: opieką społeczną, policją, sądami, centrami zdrowia psychicznego? Czy dysponują Państwo danymi pokazującymi wyzwania, ale także ewentualne sukcesy w tym obszarze?
- Od czterech lat obowiązują w Polsce przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2026 r., poz. 163). Czy resort edukacji dysponuje analizami i/lub raportami podsumowującymi w sposób szczególny możliwości, jakie na mocy tej ustawy uzyskały szkoły (np. skierowanie wniosku o wgląd w sytuację rodzinną, zawiadomienie o podejrzeniu demoralizacji nieletniego)?
- Opisywane przez media sytuacje działań przemocowych w szkole nie pozostają obojętne również wobec nauczycieli. Czy w kontekście tym resort edukacji podejmował lub podejmuje systemowe działania mające na celu emocjonalne, (w tym ustawiczne) wsparcie psychologiczne polskich pedagogów?

Na kanwie powyższe warto zwrócić uwagę na trafne spostrzeżenia Pani Minister Pauliny Piechnej-Więckiewicz, która zarówno podczas 48 Zjazdu Polskich Psychiatrów (4–6 września 2025 r.), jak i podczas ostatniego Kongresu Suicydologicznego (10 września 2026 r.) celnie zwracała uwagę z jednej strony na potrzebę rzetelnego przygotowania nauczycieli do pracy z młodą osobą doświadczającą coraz częściej kryzysu zdrowia psychicznego, a z drugiej strony wskazywała na potrzebę odnalezienia dróg skutecznej komunikacji i współdziałania szkoły z rodzicami⁷. W związku będą wdzięczna także za udzielenie informacji:

- Czy resort planuje wdrożenie lub też podjął już takie działanie, dzięki któremu wprowadzone zostaną skuteczne metody zarówno nawiązywania kontaktu i relacji szkoły oraz rodziców, a także podjęcia systemowej współpracy? Należy bowiem w tym miejscu przypomnieć jednym z szczególnie istotnych wniosków, jaki przedstawia raport „Młode głowy” z 2023r., jest ten, zgodnie z którym: „Aż

⁷ Depesza: *IV Kongres Suicydologiczny: jak wcześniej reagować na ryzyko samobójstwa*, <https://www.ekai.pl/iv-kongres-suicydologiczny-jak-wczesniej-reagowac-na-ryzyko-samobojstwa/> (dostęp: 13.10.2026 r.).

10,5% uczniów przyznało, że w ich opinii, w ich życiu nie ma ANI JEDNEJ osoby, która w pełni je przyjmuje i akceptuje. Obraz dzieci i młodzieży, jaki wyłania się z pozyskanych przez nas wyników to obraz przepełniony samotnością, skrajnie niską samooceną i niskim poczuciem sprawczości. Roboczo nazwaliśmy ten stan »triadą kryzysu psychicznego dzieci i młodzieży«. Przyczynia się to do wzrostu myśli samobójczych oraz zachowań i zamachów samobójczych”⁸.

Z poważaniem

Sylwia Gregorczyk-Abram

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Sz.P. Jolanta Sobierańska-Grenda

Minister Zdrowia

Ministerstwo Zdrowia

e-doręczenia:

AE:PL-11185-96749-VHSCS-20

⁸ Raport: MŁODE GŁOWY, Fundacja Unaweza, <https://www.unaweza.org/en/aktualnosci/mlode-glowy-raport-z-badania/> (dostęp: 13.10.2026 r.).